

Våroljeväxter

Odlingen av våroljeväxter ökade kraftigt under 2012 jämfört med de senaste åren. Ökningen kan förklaras med en låg höstrapsådd hösten 2011 i Mellansverige, men också med en konkurrenskraftig odlings ekonomi jämfört med övriga vårsådda grödor. Totalarealen i hela landet var 46 500 hektar. Ökningen har huvudsakligen skett inom vårrapsodlingen, men även odlingen av vårrybs ökade något, till 2 100 hektar, vilket motsvarar knappt 5 procent av våroljeväxtodlingen. Den största odlingen av våroljeväxter återfinns i Mälardalen (F-området) och Västra Sverige (E-området), vilket också innebär att den största sortprovningen sker i dessa områden.

Liksom under de senaste åren har ingen sortprovning av vårrybs utförts under 2012, vilket innebär att det inte finns några försöksresultat att redovisa i denna gröda.

VÄRRAPS

Avkastningen i försöken har under 2012 varit hög. Hybridsorterna dominerar nu bland de provade sorterna och dessa uppvisar i allmänhet en högre skörd än linjesorterna och flera sorter har också en högre avkastning än den nya mätarsorten Brando.

Under 2012 utfördes tio stycken sortförsök (OS7-1) i vårraps i Sverige. Sådden av de olika försöken utfördes mellan den 19 april och den 22 maj. Ett försök kasserades på grund av vattenskador, vilket innebär att det finns resultat från nio försök. Försöksskörden var utdragen i tiden och det första försöket skördades den 1 september, medan det sista försöket var skördat den 2 oktober. Vissa försök skördades med relativt låga vattenhalter, men de senast skördade försöken hade sorter med skördevattenhalter på långt över 30 procent. Försöken behandlas inte mot svampsjukdomar och en del försök hade stora angrepp av bomullsmögel och med relativt stora skillnader mellan olika sorter. Avkastningen i försöken i genomsnitt för hela landet har

varit högre än de senaste årens medelavkastning med högst skörd i södra Sverige och på Gotland. Alla försök har uppvisat en bra skörd. Mellan enskilda försök har avkastningen för mätarsorten Brando varierat från 2 450 kg/ha frö upp till hela 3 920 kg/ha frö. Råfettskörden har varierat mellan 1 111 kg/ha och 1 715 kg/ha. Den högst avkastande sorten i ett enskilt försök vad gäller fröavkastningen var 4 080 kg per hektar och med en råfettskörd på nästan 1 850 kg per hektar.

SORTBESKRIVNINGAR

Under 2012 har ett stort antal sorter provats och detta år har hybridsorterna varit betydligt fler än linjesorterna. Brando är från och med i år ny mätarsort.

Vissa sortegenskaper redovisas i tabell 2. Skillnaden i mognadstid är liten mellan sorterna. Mätarsorten är något sen. Tidigast är Mirakel och DLE 1190, medan Jagger och RG40104 mognar fyra dagar senare än dessa. Stjälkstyrkan är god för de flesta sorter. Särskilt stjäлкstyva sorter är Jagger, Mirakel, Lennon och SW Q2862. Svagast stjäлкstyrka har Axana, Belinda och Brando. Strållängden varierar ganska mycket mellan sorterna. Längst är SW Q2864 och Zappa, medan Center, Mosaik, Belinda och Jagger är särskilt korta. Variationen i råfettthalt är relativt liten mellan sorterna. Högst råfettthalt har Center, RG 40104, DLE 1109, Axana och Mirakel. Den lägsta råfettthalten uppvisar Tamarin, Belinda och Larissa. Bomullsmögelangreppen var relativt stora i vissa försök, men eftersom antalet graderade försök var litet anges i tabellen medeltalsiffror för flera år. Medeltalsiffrorna anger låga angreppsgrader, men sortskillnaderna var i stort sett desamma i årets försök. För mer ingående beskrivningar av sorternas egenskaper hänvisas till ”Sortval” utgiven vid SLU.

Tabell 1. Vårrops. Områdesvis avkastning, råfettskörd 2012.
Flerårsmedeltal 2008-2012. Mätare Brando

Sort	A-B-området		A-området	B-området	D+E-området		F-området	
	2012	Medel 2008-2012	Medel 2008-2012	Medel 2008-2012	2012	Medel 2008-2012	2012	Medel 2008-2012
SW Brando J2827 H, frö, kg/ha	3850				2810		3020	
råfett, kg/ha	1650	1210	1150	1270	1230	1090	1160	1150
rel.tal	100	100	100	100	100	100	100	100
SW K2833, Jagger	86	94	99	90	98	91	101	94
RG Larissa 4508 EU (SSd)	87	87	89	86	84	90	84	89
SW Mosaik L2840	87	97	110	85	111	96	109	100
SW Zappa K2835 H	97	97	97	97	100	97	96	96
RG Belinda H EU (SSd)	96	91	84	98	94	91	92	86
SW Tamarin EU	86	91	94	88	105	95	95	89
SW Lennon P2855	99	98	103	93	105	100	101	97
DLE Mirakel 1004 H (SW)	100	103	101	107	115	112	108	107
SW Majong H EU	104	109	111	108	111	103	108	107
NPZ Osorno H (SW)	105	106	104	110	105	100	105	105
RG Axana H (SSd)	105	102	98	108	108	102	92	95
SW Q2862 H	103	105	103	108	115	110	112	105
SW Q2863 H	100	105	112	101	109	102	101	101
SW Q2864	96	91	91	92	100	96	94	96
DLE 1108 H (SW)	101	106	104	108	105	105	106	104
DLE 1109 H (SW)	108	112	107	117	111	110	99	100
RG Center 4103 (SSd)	90	95	97	95	87	89	87	87
RG 40104 (SSd)	107	115	108	122	109	109	96	94
SW Cicada H EU	99	100	97	104	105	104	102	100
RG Swifter 40101 H EU	108				105		99	
DLE 1210 H (SW)	96				99		103	
DLE 1211 H (SW)	102				115		109	
DLE 1212 H (SW)	105				113		105	
SW Q2868 H	102				108		101	
SW R2872 H	87				108		117	
SW R2873	94				100		103	

H efter sortnamnet anger hybridsort

Tabell 2. Vårrops. Odlingsegenskaper, frökvalitet och sjukdomskänslighet, 2008-2012. Hela landet

Sort	Stjälkstyrka	Strållängd	Mognad	Råfett	Bomullsmögel
	%	cm	dagar	% av ts	%
SW Brando J2827 H	84	118	123	47,3	7
SW K2833, Jagger	92	111	124	47,6	4
RG Larissa 4508 EU (SSd)	88	114	122	47,1	7
SW Mosaik L2840	86	108	122	47,4	5
SW Zappa K2835 H	89	122	122	47,3	4
RG Belinda H EU (SSd)	83	110	121	47,1	6
SW Tamarin EU	88	118	121	46,6	4
SW Lennon P2855	91	118	123	48,2	7
DLE Mirakel 1004 H (SW)	92	121	120	48,6	8
SW Majong H EU	87	119	122	48,2	7
NPZ Osorno H (SW)	86	121	123	48,3	5
RG Axana H (SSd)	78	121	121	48,6	7
SW Q2862 H	91	118	123	47,9	3
SW Q2863 H	89	114	122	47,5	6
SW Q2864	89	128	122	48,1	8
DLE 1108 H (SW)	90	118	123	48,1	7
DLE 1109 H (SW)	88	114	120	48,8	8
RG Center 4103 (SSd)	86	107	122	49,8	5
RG 40104 (SSd)	88	121	124	49,0	7
SW Cicada H EU	86	115	121	47,4	4

RESULTAT

Sett till hela landet har flera sorter avkastat mer än mätarsorten Brando under 2012 med högst skörd för hybridsorterna SW Q2862, DLE 1211, DLE 1212, Mirakel och Majong. Som framgår av redovisningen nedan är det hybridsorter som i genomsnitt haft den högsta avkastningen både under 2012 och i ett flerårsmedeltal. Bland linjesorterna är det RG 40104, Lennon och Mosaik som haft den högsta avkastningen om man ser till flerårsmedeltalet.

I tabell 1 redovisas resultat för 2012 i de odlingsområden där tillräckligt försöksunderlag finns. I alla odlingsområden redovisas flerårsresultat från tidsperioden 2008-2012. Nytt från förra året var att D- och E-områdena har slagits samman, vilket innebär att endast ett resultat presenteras för D+E-området gällande 2012 och femårsmedeltalet. Skörden har under 2012 varit högst i A-B-området. Sett till ett flerårsmedeltal är avkastningen ganska lika i de olika odlingsområdena, men med övervikt för B-området.

Område A (län M och N). Här sker sortprovning i liten omfattning och här redovisas endast flerårsresultat. I medeltal för fem år har flera sorter högre avkastning än Brando, med allra högst avkastning för SW Q2863, Majong och Mosaik.

Område B (län L, K, H och I). Även i detta område sker sortprovningen i relativt liten omfattning och här redovisas endast flerårsresultat. Många sorter har haft en högre avkastning än Brando och med allra högst skörd för de nyare sorterna RG40104 och DLE 1109. Sett till hela södra Sverige (A-B-området) har avkastningen i försöken under 2012 varit mycket hög, speciellt i försöket på Gotland. Sett till det senaste femårsmedeltalet har RG40104, DLE 1109 och Majong haft den högsta avkastningen.

Område D (län E) och Område E (län O, Pn, R och del av S) har från och med förra året slagits samman till ett område eftersom odlingsförutsättningarna anses vara ganska likartade. I tabellen redovisas resultat från 2012 och femårsmedeltalet för det sammanslagna området D+E. Avkastningen har under 2012 varit klart högre än medeltalet för de senaste fem åren i mätarsorten Brando. De flesta sorterna har haft en högre avkastning än Brando med allra högst avkastning för Mirakel, SW Q2862 och DLE 1211. Om man ser till de senaste fem årens medelavkastning har samma sorter, Mirakel och SW Q2862, men även DLE 1109 och RG 40104 haft den högsta avkastningen.

Område F (län AB, C, D, T och U). Råfett-skörden har i försöken under 2012 i detta område varit i nivå med de senaste fem årens medelskörd räknat på mätarsorten Brando. Många sorter har haft en högre avkastning än Brando och med högst skörd för SW R2872, SW Q2862, DLE 1211 och Mosaik. I genomsnitt för de senaste åren uppvisar Mirakel, Majong, Osorno och SW Q2862 den högsta skörden.